

Податковий контроль криптовалютних операцій в Україні

Сьогодні на світовому фінансовому ринку спостерігається активізація криптовалют як платіжного інструмента та засобу накопичення. Водночас ризики відмивання грошей, фінансування тероризму та ухилення від сплати податків, що несуть криптовалютні операції, обумовлюють необхідність впровадження їх державного регулювання, важливою складовою якого є податковий контроль.

Тому, метою статті є обґрунтування ціннісних орієнтирів при формуванні системи податкового контролю криптовалютних операцій в Україні на основі врахування позитивного досвіду розвинених країн.

Наукові результати дослідження полягають у виділенні структурного, функціонального, системного та інституційного підходів до розуміння податкового контролю, що стало підґрунтям для виявлення особливостей криптовалютних операцій як об'єкта податкового контролю. Виявлено, що чинниками подальшого розвитку ринку криптовалют є відсутність персоніфікації сторін угоди, відносно високий рівень безпеки інформації, вільний міжнародний обіг і децентралізована система платежів. З іншого боку, це обумовлює втрати бюджетної системи України податкових надходжень, враховуючи прогностичні тенденції розвитку ринку криптовалют до 2022 року методами сум, найменших квадратів і експертних оцінок. На основі інституційного підходу до розуміння податкового контролю запропоновано інституційну структуру податкового контролю криптовалютних операцій в Україні. Встановлено, що вітчизняні державні інституції спроможні здійснювати податковий контроль за цим видом операцій. Визначено, що наслідками впровадження фіскального контролю буде отримання додаткових надходжень бюджетами, зменшення рівня тінізації економіки, протидія кібер-злочинам та фінансуванню тероризму.

Практичне значення результатів полягає у необхідності формування дієвої системи податкового контролю криптовалютних операцій як функції державного управління.

Визначено, що операції з надходження криптовалюти, операції з визначення курсових різниць і операції з вибуття криптовалюти повинні бути об'єктом податкового контролю в Україні. Операції з майнінгу, отримання доходу (прибутку) у криптовалюті повинні оподатковуватися загальними податками залежно від правового статусу платника податків, зокрема податком на доходи фізичних осіб, податком на прибуток підприємств і єдиним соціальним внеском. Враховуючи рекомендації ЄС щодо незастосування податку на додану вартість в оподаткуванні криптовалютних операцій, його впровадження у цій сфері не є доцільним. Встановлення податкового контролю за криптовалютними операціями розширюватиме повноваження державних органів влади, які наділені повноваженнями щодо контролю за дотриманням фінансової дисципліни економічними суб'єктами в Україні та фінансові можливості державного та місцевих бюджетів.

Ключові слова: податковий контроль, криптовалюта, об'єкт податкового контролю, суб'єкт податкового контролю, криптовалютні операції, майнінг

Класифікація JEL: E44, E62, G18

Стаття знаходиться у відкритому доступі і може розповсюджуватися на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license, що дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії за умови наявності відповідного посилання на оригінальну версію статті.

Светлана Волосович, Юрий Баранюк

Налоговый контроль криптовалютных операций в Украине

Сегодня на мировом финансовом рынке наблюдается активизация криптовалют как платежного инструмента и средства накопления. В то же время риски отмывания денег, финансирование терроризма и уклонение от уплаты налогов, которые несут криптовалютные операции, обуславливают необходимость внедрения их государственного регулирования, важной составляющей которого является налоговый контроль.

Поэтому цель статьи – обосновать ценностные ориентиры при формировании системы налогового контроля криптовалютных операций в Украине на основании учета положительного опыта развитых стран.

Научные результаты исследования состоят в выделении структурного, функционального, системного и институционального подходов к пониманию налогового контроля, что послужило базой для обнаружения особенностей криптовалютных операций как объекта налогового контроля. Обнаружено, что факторами дальнейшего развития рынка криптовалют является отсутствие персонификации сторон сделки, относительно высокий уровень безопасности информации, свободный международный оборот и децентрализованная система платежей. С другой стороны, это обуславливает потери бюджетной системы Украины налоговых поступлений, включая прогностические тенденции развития рынка криптовалют до 2022 года методами сумм, наименьших квадратов и экспертных оценок. На основании институционального подхода к пониманию налогового контроля предложена институциональная структура налогового контроля криптовалютных операций в Украине. Установлено, что отечественные государственные учреждения способны осуществлять налоговый контроль операций этого вида. Сделан вывод, что последствиями внедрения фискального контроля будут получение дополнительных поступлений бюджетами, снижение уровня тенизации экономики, противодействие кибер-преступлениям и финансированию терроризму.

Практическое значение результатов – в необходимости формирования действенной системы налогового контроля криптовалютных операций как функции государственного управления.

Установлено, что операции по поступлению криптовалюты, операции по определению курсовых разниц и операции по выбытию криптовалюты должны быть объектом налогового контроля в Украине. Майнинг, получение дохода (прибыли) в криптовалюте должны облагаться общими налогами в зависимости от правового статуса налогоплательщика, в частности налогом на доходы физических лиц, налогом на прибыль предприятий и единым социальным взносом. Учитывая рекомендации ЕС относительно неиспользования налога на добавленную стоимость в налогообложении криптовалютных операций, его внедрение в этой сфере не является целесообразным. У становление налогового контроля криптовалютных операций расширит полномочия государственных органов власти, которые наделены полномочиями относительно контроля за соблюдением финансовой дисциплины экономическими субъектами в Украине и финансовые возможности государственного и местных бюджетов.

Ключевые слова: налоговый контроль, криптовалюта, объект налогового контроля, субъект налогового контроля, криптовалютные операции, майнинг

Классификация JEL: E44, E62, G18

Статья находится в открытом доступе и может распространяться на условиях лицензии [Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license, что позволяет неограниченное повторное использование, распространение и воспроизведение на любом носителе при условии наличия соответствующей ссылки на оригинальную версию статьи.